

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Quan la catàstrofe recobreix el paisatge

PERFIL

L'EDITORIAL LES HORES VA APOSTAR PER TRADUIR AL CATALÀ FLEUR JAEGGY EL 2018 AMB 'PROLETERKA'. DES DE LLAVORS HA PUBLICAT 'LA POR DEL CEL' I ARA 'ELS FELIÇOS ANYS DEL CÀSTIG', UN DELS SEUS LLIBRES MÉS IMPORTANTS

MARINA
ESPASA

llibres que, en només cent pàgines, concentra més energia, dolor, maldat i amor dels que llegireu mai. Jaeggy és una d'aquelles escriptores secretes amb legions de lectors escampats pel món que en tenen els llibres amagats sota el coixí del llit per llegir-los en la més estricta intimitat, perquè els mons que proposen són silenciosos, secrets i majestuosos com una nevada d'alta muntanya. I arriba, de nou, amb una im-

Arriba en català *Els felços anys del càstig*, una de les obres més importants de la italo-suïssa Fleur Jaeggy, un dels

pecable traducció d'Anna Casassas, que deu haver suat tinta per traspassar l'italià empeltat d'alemany en el qual escriu Jaeggy a un català llegidor sense perdre aquell punt d'artificiositat.

Som a l'Institut Bausler, a la regió suïssa d'Appenzell, molt a prop del sanatori on un altre escriptor suís, Robert Walser, va estar internat gairebé trenta anys abans de morir després d'una famosíssima passejada (hiperexplorada literàriament, però aquesta és una altra qüestió). És un internat internacional ple de noies i vigilat per unes mestres severíssimes. Però la narradora i veu única i pertorbadora de la història explica que l'autèntica vigilància (i el càstig) és la que s'infligeixen les noies entre elles a base d'estratègies i aliances infantils i cruelíssimes. L'arribada d'una noia nova, la Frédérique –que és un retrat poc dissimulat d'Ingeborg Bachmann– serveix per despertar el desig de la narradora, que intenta seduir-la des del començament. La relació entre les dues noies és profunda i a la vegada rigorosament asèptica: com més es desitgen, menys es toquen. L'arribada d'una segona estudiant, tota passió i ganes de passar-ho bé a la vida, fa trontollar l'amistat entre aquestes dues i fa entrar en crisi la narradora, que busca desesperadament un sentit a tot el que fa sense aconseguir-ho. Molts anys més tard, quan l'internat ha desaparegut, la narradora es preguntarà si no havien estat els seus pensaments, o les "emanacions que poblen l'edat de la innocència", els que l'havien destruït. Tota la novel·la està cons-

ELS FELIÇOS ANYS DEL CÀSTIG
FLEUR JAEGGY
LES HORES
TRADUCCIÓ
D'ANNA CASASSAS
108 PÀG. / 15,60 €

truïda sobre aquesta hipòtesi, sobre la possibilitat que les paraules tinguin la contundència dels rocs.

Una experiència inoblidable

A qui ja conegui Fleur Jaeggy no li sorprendrà la prosa tallant feta a base de frases curtes i aparentment inconnexes, els salts temàtics d'una línia a la següent: som al mateix territori que *Proleterka*, la història d'un viatge en creuer d'un grup de persones que semblaven mortes. Com també ho semblen algunes de les noies que, com explica la narradora, fan olor de dipòsit de cadàvers, o alguns bebès amb cara de vell, tots símbols d'una mena d'existencialisme romàntic que impregna cada pàgina.

A qui no l'hagi llegida mai li costarà oblidar-la, perquè es trobarà davant d'una experiència diferent de la majoria de llibres: cal furgar en el que no ha estat escrit, inventar les frases que hi havia abans que l'autora les suprimís: "La seva lletra dormia com sobre una làpida, a la paret de paper", diu la narradora sobre la Frédérique, que li ha deixat una nota de comiat cruel i fredíssima que la marcarà per sempre. Tota l'obra de Jaeggy està transitada per morts, són llibres que podrien ser el revers femení d'obres de teatre de Tadeusz Kantor o d'Antonin Artaud, tots autors que juguen amb el lector (o amb l'espectador), en convoquen els instints més baixos i li posen un mirall al davant. Per què no invocar la felicitat dels anys difícils –l'adolescència i la seva permanent recerca d'identitat– amb les mans gelades però plenes de foc de qui esculpeix paraules a la neu? ♦

A QUI NO HAGI LLEGIT MAI JAEGGY LI COSTARÀ OBLIDAR AQUESTA NOVEL·LA, PERQUÈ ES TROBARÀ DAVANT D'UNA EXPERIÈNCIA DIFERENT DE LA MAJORIA DE LLIBRES

WIKIPEDIA

El formigueig del viure

JORDI
LLAVINA

Un llibre publicat fa gairebé cent anys (*Ossi di sépia* és de 1925), el més cèlebre entre els de l'autor premiat amb el Nobel el

1975, continua sorprenent-nos amb la seva novetat i la seva fondària. Versos no sempre fàcils de desentranyar, amb una puntuació que varia com varia la nostra percepció dels fets biogràfics. Per això els clàssics són clàssics: perquè el missatge que enclouen és perdurable i el pas del temps no en desgasta la gravetat.

Ossos de sípia conté molta vida, a pesar que l'autor no havia arribat encara a la trentena quan va donar a conèixer l'obra. A l'arbre, "els grocs de les llimones" –expectants i encenses tornen un símbol de l'energia vital encara no sotmesa, de la seva joiosa cremor: "i el gel del cor es desfà, /

i dins el pit ens cascadegen / les seves cançons / les trompetes d'or de la lluminositat". Molta vida, sí, que, tanmateix, ja se sent amenaçada per la fugacitat, entelada per la consciència de la pèrdua. El nen que s'ha fet una barca de cartró: "Qui ha edificat sent la seva condemna". La naturalesa sembla estesa darrere un tel lleu:

"Ens movem en un polsim / nacrat que vibra". Dos gaigs inesperats, una freddeluga, la margarida que irromp d'un "sòl no herbat [...] esquerdat": l'impuls de l'existència apunta pertot! I el jo s'hi emmiralla: "s'agita el cor / com la juliola". Però tot és precari, i res no dura: "Felicitat aconseguida, es camina / per tu sobre el tall d'una espasa".

Adesiara recupera la bella traducció de Joan Navarro i Octavi Monso-

nís de l'any 1988, a la qual no sabríem objectar gaire res (tret d'algun *togliere* que, en comptes de *treure*, potser hauria d'haver estat *prendre*). La rima ocasional hi és sacrificada en pro del sentit d'uns versos que imposen la seva llei i allò que sovint se n'ha dit la *forma orgànica*. Van desfilant per

l'obra una infinitat de detalls, d'"esdeveniments inadvencats, / llums-ombres, canvis sobtats / de les coses inestables de la terra"; també molts personatges que revelen aquest formigueig del viure i que demanen la inscripció perdurable de tant de moviment per mitjà de la paraula poètica.

El pare del poeta, posem per cas, que li ha transmès la llengua. "La vida és aquest balafiu / de fets corrents, va / més que no cruel", llegim en la

WIKIPEDIA

OSSOS DE SÍPIA
EUGENIO MONTALE
ADESIARA
TRADUCCIÓ DE JOAN NAVARRO I OCTAVI MONSONÍS
216 PÀG. / 18 €

poesia titulada *Fluxos*, el pretext de la qual presenta una colla de marrecs caçadors. La peça acaba afirmant que "la vida és cruel més que no vana". Els fluxos varis: enfront de les coses inestables de la terra, el ressò durador de la paraula.

La memòria és, també, un dels temes principals de l'obra. Memòria recreada dels estius antics "al país on el sol crema / i ennuvolen l'aire els mosquits". Però també la memòria involuntària que ens adverteix del misteri del temps: "Grinyola la corriola del pou, / l'aigua puja a la llum i s'hi fon", diuen uns versos admirables. Del pou de la memòria, d'aquella fosquedat del temps –Vi nyoli *dixit*–, en puja una *visió*, el jo d'una edat remota: "Tremola un record en el curull poal, / en el pur cercle una imatge riu". Sí, la intuïció del misteri que es fa sempre tan present en els versos del genovès. ♦